

ÖR 8 $6xydx + (9x^2 + 4y)dy = 0$ denkleminin integrasyon çarpanını bulalım:

$$P_y - Q_x = 6x - 18x = -12x \Rightarrow \frac{P_y - Q_x}{-P} = \frac{-12x}{-6xy} = \frac{2}{y} = g(y) \Rightarrow$$

$$\lambda = e^{\int \frac{2}{y} dy} = e^{2 \ln y} = y^2 \text{ dir.}$$

c) (1) denklemini homogen diferansiyel denklem ise integrasyon çarpanı $\lambda(x,y) = \frac{1}{xP + yQ}$ şeklindedir.

ÖR 9 $(x+2y)dx + (y-3x)dy = 0$ homogen dif. denkleminin integrasyon çarpanını bulalım:

$$\lambda = \frac{1}{xP + yQ} = \frac{1}{x(x+2y) + y(y-3x)} = \frac{1}{x^2 + y^2 - xy} \text{ dir.}$$

Gerçekten; λ ile çarpıldığında denklem;

$$\frac{x+2y}{x^2+y^2-xy} dx + \frac{y-3x}{x^2+y^2-xy} dy = 0 \text{ olup}$$

$$P_y = \frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{x+2y}{x^2+y^2-xy} \right) = \frac{2(x^2+y^2-xy) - (x+2y)(2y-x)}{(x^2+y^2-xy)^2}$$

$$= \frac{3x^2 - 2y^2 - 2xy}{(x^2+y^2-xy)^2} \text{ ve}$$

$$Q_x = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{y-3x}{x^2+y^2-xy} \right) = \frac{-3(x^2+y^2-xy) - (y-3x)(2x-y)}{(x^2+y^2-xy)^2}$$

$$= \frac{3x^2 - 2y^2 - 2xy}{(x^2+y^2-xy)^2} \text{ olup } P_y = Q_x \text{ sağlanır.}$$

ÖR 10 $(4 + \frac{3}{xy^2})dx + (\frac{2x}{y} - \frac{3}{y^3})dy = 0$ denkleminin $\lambda = \lambda(xy)$

formunda integrasyon carpanını bulalım:

$\lambda(xy)$ ile denklem çarpılırsa;

$$\lambda(xy) \left(4 + \frac{3}{xy^2}\right) dx + \lambda(xy) \left(\frac{2x}{y} - \frac{3}{y^3}\right) dy = 0 \text{ olur. Tam dif.}$$

olma koşulundan

$$\frac{\partial}{\partial y} \left[\lambda(xy) \left(4 + \frac{3}{xy^2}\right) \right] = \frac{\partial}{\partial x} \left[\lambda(xy) \left(\frac{2x}{y} - \frac{3}{y^3}\right) \right] \text{ yazılır. } \Rightarrow$$

$$\frac{\partial \lambda(xy)}{\partial y} \left(4 + \frac{3}{xy^2}\right) + \lambda(xy) \left(-\frac{6}{xy^3}\right) = \frac{\partial \lambda(xy)}{\partial x} \left(\frac{2x}{y} - \frac{3}{y^3}\right) + \lambda(xy) \left(\frac{2}{y}\right) \Rightarrow$$

kusmi diferansiyel denklemi elde edilir. Burada

$u = xy$ atanması yapılırsa $\lambda = \lambda(u)$ olduğundan

$$\left. \begin{aligned} \frac{\partial \lambda(xy)}{\partial y} &= \frac{d\lambda}{du} \cdot \frac{\partial u}{\partial y} = x \cdot \lambda' \\ \frac{\partial \lambda(xy)}{\partial x} &= \frac{d\lambda}{du} \cdot \frac{\partial u}{\partial x} = y \cdot \lambda' \end{aligned} \right\} \text{ çıkar. Son eşitlikte yazılırsa}$$

$$x\lambda' \left(4 + \frac{3}{xy^2}\right) - \frac{6\lambda}{xy^3} = y\lambda' \left(\frac{2x}{y} - \frac{3}{y^3}\right) + \frac{2\lambda}{y} \Rightarrow$$

$$\lambda' \left(4x + \frac{3x}{xy^2} - 2x + \frac{3}{y^2}\right) = \lambda \left(\frac{2}{y} + \frac{6}{xy^3}\right) = \left(2x + \frac{6}{y^2}\right) \frac{d\lambda}{du} \Rightarrow$$

$$\lambda \left(\frac{2}{y} + \frac{6}{xy^3}\right) = xy \left(\frac{2}{y} + \frac{6}{xy^3}\right) \frac{d\lambda}{du} \Rightarrow \lambda = u \cdot \frac{d\lambda}{du} \Rightarrow$$

$$\frac{d\lambda}{\lambda} = \frac{du}{u} \Rightarrow \ln \lambda = \ln u \Rightarrow \lambda = u = xy \text{ elde edilir.}$$

Sonuçta denklemin xy 'nin fonksiyonu olan integrasyon carpanı $\lambda(xy) = xy$ dir.